

СКОРОТЕЧА.

(*Courier.*)

Число 33.

Четвртакъ 29 Априла 1843.

Год. II.

ПОЗДРАВЪ

БРАНИ МАБАРИМА. *)

О! грѣшне проф'те с' слутя! — Сви до капи
Крви смо, за Цара и Отачбину
Покушат' вѣрность готови. — Некъ
Каже Михаѣвацъ, шта любовь,
Србско

Юначство ли, за срећу Вашу, и
Собствену почини; и неће слогу
Вѣре ми икадъ пропуштати,
Драгой на услугу Отачбини. —

На грудма ове земљѣ, и Србинъ е
Овдашній, посис' о млеко матерѣ;
Обитемъ у нѣдру нѣномъ, милы
Дѣдова закон'о свои косте. —

Светыню синовиѣ любви, ладномъ
Немарношћу погазит' неће; драгы
Оцева гробъ обезсветити,
Неможе Србинъ превѣранъ нигда.

Нема те душманске руке, којой бы
Допустіо Србинъ правый, у нѣдра
Домовине свое драге мачъ
Забости крвавый, о небойте с'!

*) Саотечественници наши Маѣари многе недостойне руке на насъ бацаю, явну сумню о вѣрности нашей више су пута изяснили као у 43 числу, „Таршалкодо-а“ овима рѣч'ма. „Nem hiú ábránd, nem, haszontalan félelem a szlávutuli rettéges“. зато велимъ да въ томъ нужно извинити се.

Слутня Вамъ драга Браћо Маѣари, текъ
Празанъ е санакъ воображеня. Та
Срећи напредка нашегъ и Србъ
Радуе с' милый. — Нашто те мрзке,

Хуле на насъ? Свакомъ е свое благо
Мило. И вамъ е языкъ благаиница
Скупости умне! Па и Браћа
Ваша Србљи, да што умна блага

Имаю, и Вамъ да е драго! Самъ Богъ
Люби разна племена людій, пространъ
Нѣговъ е саадъ. Дай сви да сложю
Бранимо Цара отачбину.
у Оросламошу 1843

Димитрій Арнотъ
Богословъ.

ФРАНКЛИНЪ. *)

одъ Стаматовића.

(продужено.)

Тако рѣдка и добродѣтельна любавъ,
энергическо за свако добро усиливанъ, и
како за свое тако и за свои суграђана у-
савершаванъ покрай оны добродѣтельй,
съ коима е Франклинъ све име и сва
средства мудро рачунао и упо-
реблявао, и съ коима е страсти
свое зауздавао и свагда послове
свое на главну точку - то есть на грађан-

*) види Скоротече число 18.

скій и политическій животъ управляо, породили су јоштъ у њѣму оно озбилско паштенѣ и теженѣ, те в онъ съ поштенѣмъ и добровольствомъ, съ постояннѣмъ и неумореннѣмъ обшты дужности испуњаваѣмъ повѣренѣ и приверженость свои суграђана у пуной мѣри заслужио и себи прибавио. Сва дакле ова својства красици су овогъ свакогъ дивлѣня достоиногъ мужа, кои в не престано за вишимъ тежио, али се нигда ни в за непостижнѣма стварима трудіо, него в свагда съ лаганомъ енергіомъ и са покойнѣмъ постоянствомъ стопу по стопу напредъ ступаюћи, оно, што в еданпутъ науміо, постићи морао. Иста ова њѣгова својства, а особито теженѣ за одобренѣмъ свои суграђана и то су јоштъ учинила, да нигда ни в Франклинь слабости и суште човеческе са своіомъ суетомъ, корыстолюбѣмъ, поноситошћу, заповѣданѣмъ и нестерпѣливошћу увредіо, него в шта више све слабости людске за свое наумляе, и све люде за свое намѣре преправити умѣо. Да све люде на свою руку окрене и да њѣво озбилско подпомаганѣ што в више могуће себи прибави, пакъ све то, да за свое добре намѣре сложи и саѣдини, держао в Франклинь за основу практичкогъ напредованя обшты намѣра и за темельный законъ праве политике.

Тако в далѣ Франклинь многа своя и общеполезна предузыманя срећно започинао и свершивао, што в свагда другима ту радость, као да на верху стоѣ уступао. Съ тимъ в то добывао, те в свакој у обштемъ, као и у свомъ рођеномъ послу двоструко трудіо се. Спољеника или други знаменити людій суету или суревнованѣ нигда ни в онъ своіомъ славомъ или изгледомъ го-

сподства и владаня свогъ увредіо. Франклинь в свагда и за све найзгоднѣе време дочекати знао, да намѣру своју къ срећномъ концу доведе. Никаково предузыманѣ за изгублѣно не держећи нигда се ни в онъ паштіо, да му намѣре њѣгове одма за рукомъ изыђу; но, шта више, онъ се нигда уморити ни в могао, да не престано добро сѣме у землю не меће, терпѣливо исчекујући, да оно, као што валя, изникне, и да у свое време правый свой плодъ донесе.

Свако знаменитіе политичко предузыманѣ подпомагао в онъ, што в више могао, са своіомъ печатнѣомъ. Она му в была она добротворна буктиня, съ коіомъ в свуда грађанску добродѣтель, свѣтлость и свободу распростирао! Онъ се потомъ старао, да се своіо страна явно „мнѣніе“ за своя предлаганя поправи. Самъ пакъ о томъ овако вели: „Стари грчки и римски державни люди само су оными грађанима што казати могли, кои су се съ њима на „соборима“ налазили: а мы можемо садъ преко печатнѣ народима говорити; и добро списане кнѣиге, новине и дневници не само поведине люде, него и цѣле народе одвећъ яко забавляти могу. Садъ шта више, мы и то видимо, да не треба само зато гвозђе ковати, што в угрѣяно, него јоштъ и зато, да оно збогъ непрестаногъ кованя свѣднако угрѣяно остане.

Но права душа практичке и свакогъ чуђеня достойне валяности Франклинове была в само њѣгова добродѣтель, и то, што в онъ сва обшта одношеня и њѣова опредѣлѣня морално у пуномъ смыслу обузимао. Далекостовній одъ заблуђеня многи други тако названы практички и грађански мыслећи мужава, удаляваюћи се одъ машинске и Наполеонске политике и одъ обштегъ вѣштествованя новии Французски

политика, нигдани ње онъ тѣлесне силе и задатке на верхъ стављао, него ѡ свуда њи душевнымъ и моралнымъ законима подлагао. Ови су изображавали средоточницу његовы усиљаваня и његове политике, збогъ чега ѡи старанѣ његово сведнако на то ишло, да пређе свега народъ свой душевно и морално изобрази, и да га тако за храбро народнѣ чести бранѣиѣ преправи. Онъ ѡ сасвимъ увѣренъ био, да сѣ поштенѣмъ и правдољубљѣмъ све препоне у највећимъ пословима сѣ пута уклонити се мораю. — На краю свогъ осамдесетогодишнѣгъ живота смѣо ѡ Франклинѣ изъ цѣлогъ сердца Богу благодарити, што му ѡ помогао, да никакова човеческа душа сѣ правомъ казати не може: „Франклинѣ ми ѡ неправо учинио“. Ово ѡ мой пријателю! каже онъ самъ, у старости вданъ у правомъ смыслу утѣшителный помышляй“. —

(продуженіе слѣдуе.)

О Д Г О В О Р

НА УТУКЪ Г. М. СВЕТИЊА.

одъ Вука С. Караѣића.

У почетку прољећа 1838 године пружи мени Г. Ђорѣије Кирјаковић у Новоме саду 5 Ситница језикословнијех Г. И. Хаѣића = М. Светића. Кад га ја, који сам оно већ био читао у Вуковару и мало му се насмијао, запитам, што ће ми толико, он ми одговори, да му је Г. Хаѣић (који је онда био у Србији) казао, да ми толико даде, да пошаљем, коме знам; онда ја примимъ књижнице и смијешећи се рекнем: „добро! Од толико људи, којима љу ја ово разаслати, да ако се један нађе, те га за то поштено испује“. Онда Г. Кирјаковић, као мало зачуђен, одго-

вори: „Г. Хаѣић каже, да против тога нико на свијету ништа не може рећи“. На то му ја, опет смијешећи се и као у шали рекнем: „Ако ми добијете од Г. Хаѣића допуштење и обећање, да се не ће срдити, ја љу му на ово што одговорити“. Г. Кирјаковић с великом радости обрече то учинити, и на томе остане. Кад се ја у почетку оне јесени вратим с пута по Хрватској и по Далмацији, стигнем овдје писмо од Г. Кирјаковића, у коме ми напомиње моје обећање и каже да је с Г. Хаѣићем о оном говорио, и да он већ пита, кад ће то бити (то готово значи: не ће бити никад). Ја сам поред мојијех осталијех послова, а особи поред моје главобоље и слабости очинье, ове ситнице, као ситнице и беспослице, већ одавно био заборавио. Но кад примим овако писмо од Г. Кирјаковића, учини ми се срамота од своје рјечи на траг ударити (ако сам се и зарекао више у шали, него од збиље), и тако прочитавши оне ситнице још једном, напишем у мјесецу Септемврију: „Одговор на ситнице језикословне Г. Хаѣића = М. Светића“. Но док се ово на чисто препише и за штампу приуготови, ја се разболим, и тако заостане, те се наштампа чак у Февруарију 1839 године. Ово је права и истинита историја онога мога одговора, које Г. Кирјаковић, што се њега дотиче, може посвједочити. Из овога се може видјети, да није истина ни оно, што Г. Светић у утку наговјешћује, као да је мене њеко наговорио и поткупио, да одговор онај пишем; нити оно, што су његови пријатељи послѣје били разгласили, да сам га ја у Бијограду молио за опростење и да сам се изговарао, да сам на то наговорен.

На онај одговор мој напише Г. Светић одмах и у мјесецу Марту наштампа и у Бијограду и у Новоме саду „у-

тукъ, или одговоръ на одговоръ на ситнице вѣзкословне одъ М. Светића (у почетку Марта 1839)“. У цијеломе утку од 12 листа на великој осмини најзнатнија је и готово једина ствар срдња Г. Светића на мене, што сам се „на срамоту рода свога“ усудио с „нечуеномъ подлостју и безобразукомъ“ дирнути у његову личност, у чест и у његово добро име; и за то његова грдња, као освета мени: нема стране, на којој не стоји, н. п. да Вук не зна судити ни мислити; или, да лупа, као путо олотру; или, да бунца, као баба у болести; или, да развали уста, па говори којешта итд. А пошто је овакијем ријечима своје срце искалио и већ бојаги доказао, да Вук „ништа не зна, почемъ њ одъ страннѣ вѣзика“ и одъ сваке науке чистѣ“, онда броји његове пријеваре и лажи, којима је полак свијета напунио и наживши се и нашаравши туђијем перјем незаслужену славу придобио, и: (1) да му је Лука Миловановић прву Писменицу скрпио; 2) да му је „Г. Сима Милутиновић припѣвѣ“ „Србска мома ил' њ дома“ за прву часть Пѣснарице начинио, а онъ подъ своимъ именомъ издао, и срдио се, кадъ њ Г. Милутиновић исто као своѣ печатати дао“; 3) да је он, „осимъ Србскога вѣзика и њшто мало њмачкога, кога њ доцнѣ одъ своя жене постизавати научио, ништа друго незнајући, Рѣчникъ србскѣ њмачкѣ и латинскѣ главомъ Г. Копитара издао“; 4) да је „ишао одъ мѣста до мѣста, те мољакао люде, да му по коју пѣсму народну на њмачкѣ вѣзѣкъ преведу, као што се и Светић опоминѣ између осталогѣ да му њ Бой на Лозници и Косовку дѣвојку превео, и кои њ Грамматику Србску на њмачкѣ вѣзѣкъ преведену одъ Г. Тирола измамѣ, те то

све у Германију носио, па Гримму, Талви и другима подъ свой еспапъ продавао“; 5) да он „сву снагу и силу своју у љ, њ, ѣ и ј, полагае, и премда ѡ Мушицкѣ скрпио, опетъ онъ себи приписуе, и премда се А у старимъ књигама, (као и у Посиловића наслађенију духовномъ одъ године 1682.) налази, а онъ га ѡ у Пословицама своима употребио, опетъ по обычају своме ниѣ казао, да га ѡ гди нашао, него да га засадъ ниѣ другѣ ѡ умео начинити“; 6) да он „тврдо мысли и држи, да она важность и цѣна, коју учени люди народнимъ пѣсмама приписую, њму припада, а не види да онъ у томе ништа друго ниѣ, него скупитель и обичнѣй преписиватель, и јоштъ њшто мањѣ, почемъ ѡ многе пѣсме одъ други преписане добьяо, и само у типографију односио, а одъ кога ѣ добьяо, пређутао“; 7) да је он „многе лажи историческе ѡ Србскомъ народу по свѣту распрострео, ков су по несрећи покрај незнаня иностранца ѡ нашимъ стварма за истину прошле, тако да ѡ правоме Историку велика мука бити, докъ се оне лажи изъ исторѣ Србске очисте, и изтисну“; 8) да се он, „који нема никакѣ понятија ѡ наукама и страннимѣ вѣзѣцима“, и „кои ни ѡдне врсте, коя би кѣ повѣи, или прози у строгомъ смѣслу принадлежала, написао ниѣ“, усудио Светића да ружи, међу најгоре списателѣ поставља, и фушеромъ и шарлатаномъ назива“, и „ѡ совршенству Музе Светићеве да суди“ итд. (послѣ ѡемо видјети, колико су истините ове све његове ријечи).

Ево овијем је и овакијем мыслима и ријечима Г. Светић напунио свој Утук, а ѡ самој ствари, ѡ којој сам ја говорио, гдје је год што казао, учинио је нове погрѣшке, које потврђују све моје пређашне мысли и ријечи; за то ѡу ја сад овдѣ напоменути само гдјекоје његове

овакове погрјешке, а оно пређашње остаје све онако, као што сам онда рекао.

Будући да се Г. Светић највише срдди на мене за то, што сам (као што он мисли и говори) дирао у његову личност; за то ћу, да би читатељи лакше судити могли, имали он у томе право, или ме само биједи, овдје наново да поставим сва моја грубијанства, која сам му онда казао. Ево их редом; 1) кад он казујући оно, што су други већ казали, свога посла управо неразумије, а шта би у њему знао казати, да прије њега нико ништа о томе није писао? 2) Да би он много боље и паметније учинио, да је гледао, говорни језик сам боље да научи (макар само како бива, а просто му за што онако бива) и у писању каквагод правила (ако не за друге, а оно барем за себе) да постави, него што се другима намеће за учитеља у овоме, што сам не зна. 3) Да тражи себи славу у туђем послу, као прије нечувену новину и своје измишљење казујући оно, што су други већ прије казали. 4) Да се није знао, пишући „ображавање Србски речий“, помоћи мојим послом, као што би се помогао човјек, који ствар ону разумије; него је и оно, што сам ја право казао, испречмао и замрсио, и толико погрјешака учинио, да му је све дјело од њих шарено, као говор човјега, који бунца, на рекне по коју ријеч паметно, па онда што лудо и наопако, па опет тако. 5) Кад би се старијем рукописима могло доказати, да је кон, као што он каже у језикословнијем ситницама, најприје било кџн или кџ, онда би кон била ријеч нова по сјеверноме нарјечију, а по јужноме ваљало би да је кан; ако ли се то правијем свједочанствима не може доказати, него он само мисли да је тако, ваља му одбити на дару, као и о-

стало све, што другима казује, а ни сам не зна. 6) Да на сујету његову може бити нико не би могао начинити приличније сатире од оне, коју је он са својом Музом себи начинио; и да човјек, кад оне његове и Музине ријечи прочита добро мислећи, мора казати, да је Муза краткоумнија и безобразнија од свога љубимца. 7) Да он иде у ред онијех списатеља, који не знаду имена склањати ни глагола спрезати. 8) Да би он у ученоме свијету био прави фушер и шарлатан, кад не би ништа друго боље знао од Српскога језика и од етимологије.

Да онај одговор мој, с оваковијем мислима и ријечима, није био врло учтив, то ја признајем; али когод управо познаје Г. Светића и разумије његово намјерење и тежење, и његове мисли и говоре, како о себи и о својијем пословима, тако и о мени и о мојијем, он мора признати, да је Г. Светић онаки одговор заслужно и да се од мене друкчијему није могао надати. Но поред свега тога ја сам се старао, као што сам и у самоме почетку одговора казао, да у личност његову не дирнем, него само да говорим о његову послу и о његовијем погрјешкама; и сад мислим, да у томе нијесам погрјешнио. По мислима онијех људи, који су писали штогод о правилима у овоме послу, у личност списатељеву дира се онда, кад се у рецензији говори за списатеља оно, што се из књиге његове не може дознати ни доказати. Тако, н. п. рећи списатељу да не зна или не разумије, да лаже, да је безобразан или сујетан, да тражи славу у туђем послу, да је фушер или шарлатан итд. то су све само грубијанства, али се с тијем у личност његову не дира, ако се то из његове књиге видјети и доказати може и доказу-

је. По овоме правилу ја сам одговор онај Г. Светићу писао, и по овоме чита-тељи нека суде: или сам ја дирао више у његову личност у моме одговору, гдје сам говорио само о ономе, што је под његовијем именом наштампано, и гдје је све, што је год речено, основато на његовијем ријечима или погрјешкама; или је он у моју у своје утку, гдје спомиње ствари не само које у посао овај никако не иду (као н. п. да сам ја од жене моје учио Њемачки), него и онаке, које су сама лаж (као што ћемо послје видјети); — који ли је од нас двојице наличнији на „пакостно дерниште“, које „како бы се улице дочеало све мотри, да се каменомъ или батиномъ на човека баца“: ја, којег он једва нагони, да му (бранећи се) одговарам послје мно-го мијесеци и година; или он, који је први на мене стао насртати, и који није могао дочекати док се одљу-ти, него је одмах онако у љутини перо споцао и Утук писао; — који ли је наличнији на „наибезобразније пиљарице Бечке“; ја, који сам му казао неколико грубијех (али правијех) истина; или он, у које га се Утку од 12 листа не налази готово ништа осим ружења и псовања. Кад се ово све једно с другијем испореди и расуди, надам се да ће сваки читаатељ при-знати, да за Г. Светића и за његов одговор управо приликују оне ријечи: „Ру-гала се сова ејеници: „Иди кучко глава-та“!

Прије него и што даље о овоме ста-нем говорити морам признати, да не знам, шта у Г. Светића овдје значи У-тук, како ли ову ријеч ваља читати. Да је од глагола утући, то се види; али глагол овај има различна значења. Ако ваља читати утук, онда је Г. Светић морао мислити, да ће ме овијем одгово-ром убити или утући: а ја, хвала Богу, нити сам убијен ни утучен, него

ме ево жива и здрава; ако ли ваља чи-тати утук, онда је морао мислити, да ће ме њиме заварчити или уплашити, да му нигда више ни на што не смијем од-говарати, а ја му ево опет одговарам: и тако макар шта он мислио, морао се пре-варити и само име одговору своје лаж-љиво дати. И тога јединога ради, да би се читаатељи увјерили, да их је Г. Све-тић првом ријечи одговора свога (са-мијем именом његовијем) почео варати, ваља да му штогод одговорим, макар и послје четири године.

(продужење слѣдуе.)

„ШТА Ђ МАТИЦА СРБСКА, ШТА Ђ БЛАГО НЪНО НАМЪРЕНЪ“?

Овако насъ у числу 29. овогъ Листа еданъ ревнитель нашегъ Књижества подъ именовъ „Добротворъ Путникъ“ пита и моли, да му средствомъ истогъ Листа одговоримо. Нама колико е мило, што се свееднако налази Мужева, кои общетмъ благо ревную, и за његово станъ распутью: то-лико намъ тежко пада, што тај истина милый и съ едне стране лакій (еръ се срећније будућности ради подноси), ал' съ друге опетъ стране гото-во несносимый теретъ нама у талъ пада, кои ће свакиј лако моћи себи представити, само кадъ по-мысли, како е тежко и управо да кажемо немогу-ћно Г. Дописателя (а може быти и многе друге) задовољити, а или да противу совести свое што не учини, или пакъ да се одъ неки неправедно не осуди. Но при свой тескоби оной, кое што се о на-родной ствари ради, кое што треба, да исте на-родие ствари нашимъ приватнымъ пакъ и самой чести предпочитуемо, за садъ, коликко намъ е поз-ната стваръ, овако на горе стављено питањ од-говарамо:

Матица Србска требало бы да е таково Дружество, кое е на развитакъ књижест-ва нашегъ установљено; или съ дру-гимъ реч'ма, и као што самъ Уставъ Матице Срб-ске гласи, требало бы да е органъ „распро-

страненія книжества и просвѣщенія народа Србскогъ". Зато е и народъ Србскій, узимајући у призрѣніе све нѣгове околности, тако рећи неизлице жертве на Матицу С. до данасъ приносио; ерѣ у нѣой му е лежала надежда среѣногъ развитка слабогъ и неакогъ книжества србскогъ и просвете свое; у нѣой е онѣ сматрао органъ, кон ће многе книжевнике произвести и нѣима на пољу книжества нашегъ крила датн; а тымъ начиномъ и младымъ Србљима любовь къ науци у срѣце уливати. Ова е надежда найвеѣма народъ одушевлявала и она га и садѣ онымъ истымъ жаромъ одушевлява, да онѣ одѣ уста свои залогамъ одкида, само да бы за живота свогъ ма найманѣй плодѣ свои жертвоприношенія видити, и общте среѣе участникомъ назвати се могао. Оѣли му се пакъ ова желя испунити, то не знамо предсказати, но то заедно съ Г. Добротворомъ Путникомъ признаемо, да е Матица С. за 16 а особито последня шесть година врло слабо жельи народа одговарала. Шта е томе правый узрокъ, мы за цело не знамо, само ово можемо и то као што мыслимо, доста темельно казати, да е 1-о у нешто и то узрокъ, што е ессенцијална (главна) часть Матице С. имено Членови, другій видѣ добыла, нег' што е у првобытности своіой имала; и к'о што бы требало по Уставу да има, гди подѣ насловомъ „Внутренній составъ Дружества“ подѣ првымъ пунктомъ стои: „Сви приложници су у призрѣнію овога посла меѣу собомъ равни и другови, кон еднака права и еднаке дужности имаю“, а прошасте године почеше се неке титуле: почетный, редовный итд. давати и разлика измеѣу Членова правити. 2-о е узрокъ то, што се Матица С. оно име*) дамо, кое ће по времену многе Членове изѣ Дружества „Матице Србске“ изключити и тымъ начиномъ противу Устава М. С. радити. 3-ѣ Да се не бы поводѣ дао, да народъ о капиталу своемъ, т. е. Матичиномъ подозрева, и да бы нѣии Членови, на кое ово подозрѣніе пада, себе предѣ светомъ оправдали и показали, да они капиталъ М. С. као найвеѣу светиню сматраю; и да се 4-тый пунктъ, кон гласи: „Да се никада ни изѣ какве причине ни еданѣ новчнѣи на прилатну или странну какову корысть изѣ Кассе извадити несме и неможе“ точно „наблюдава“: то бы се улутно и праведно желити могло, да М. С. сваке године свое рачуне вышемъ месту поднесе,

*) Книжевно Дружество.

као што и друга заведенія а имено овдашня наша школска Депутація чини. 4-о Кадѣ е М. С. заведеніе народно, и кадѣ о общтемъ добру ради, то мыслимо, да бы болѣ было, да оно, што се у „засѣданію“ М. С. ради, явно, а не тайно буде, и да засѣданіи съ „отворенымъ вратима“ као при торжеству Св. Саве, држи, у толико више, што мы јошѣ ни каквогъ плода до садѣ не видисмо, по чему бы могли судити, да е она у добромъ станю, него само текѣ очекуемо и изгледаемо, шта ће намъ и оѣли намѣ што донети.

(конецъ слѣдуе)

В Ъ С Т И.

Пешта. Ово намѣ е дана тѣя, пролетна кнша падала, коя ће по своей прилци цену равне побити.

Хрватска. у Загребу подѣ предѣдательствомъ Нѣгове Ексцеленціе Г. Бава Графа Халлера торжествовано е главно државно Собраніе 24 Април. т. г. у комъ су за Посланике државногъ собора избрани: Г. Г. Бужанѣ за Магнатеку Таблу — Метель Ожеговиѣ и Карлѣ Клобучариѣ за нижу Таблу; за заступителне пакъ Посланике: Поджупанѣ Александерѣ Зденчан и Игнать Михалѣвиѣ.

ТРГОВАЧКА ВЪСТЬ.

Дебрецинь 26 Април. — Ђурѣвскій тргѣ (ваншарѣ) е у смотрѣнію рукоделія врло добарѣ бы; повца е врло мало было, тако исто и увозѣ земаљски производа врло е слабѣ бы; — поташа се продавала за 8-8½ фор; цента воска 86-88 фор. Сребр.; подвозѣ е быо одѣ цента 1 фр Сребра. — Путѣ е при повратку весма рѣавѣ бы.

РОДОЛЮБИВИ ПРИЛОЖНИЦИ НА ФОНДѣ НАШИ НАРОДНЫ ШКОЛА ПОДѣ УПРАВОМЪ СЛ. ДЕПУТАЦИЕ НАОДЕЊИ СЕ.

Г. Г. местны школа Управители: Чествѣишій Г. Павелѣ Боцко у Киш-Бне-у 10 фр.; Зарія Томасѣ у Ердехеѣу 12 фр. 30 кр. Паскѣ Маѣуцѣ у Надабу 12 фр. 30 кр.; Симеонѣ Габорѣ маѣи у Шепрешу 7 фр.; Ђорѣ Брашованѣ у Борошѣ Бне-у 12 фр. 30 кр. б. вр. — свега 54 фр. 30 кр. у б.

вр. — конма се овде одъ стране Славне са школ-
скимъ фондомъ управляюће Депутаціе за њиовуре-
вностъ топла благодарностъ явно оддае.

ШКОЛСКА ЗВАНИЧНА ВѢСТЬ.

За местногъ школскогъ Управителя у Иригу
наименованъ е Честн. Г. Дамянъ Лукићъ,
местный Парохъ.

ПУТЬ ПО СВЕТУ.

Еданъ рускій списатель сочинио е дѣло о
свима ѡзцима и дилектима целогъ света, по ко-
ме у Ази 937, — у Европи 587, — у Африци
226, — у Америци 1261, — свега дакле на свету.
2014 налазе.

Сумма новаца, кою е Нидерландска краљви-
на прошасте године на обученѣ младѣца у источну
Индію послала износи 120,000 фр. Владѣніе и садъ
тамо плаћа њи 1521 у учителя; но осамъ овы има
иоштѣ 30 приватны учителя.

Изъ южне Французске долазе немилн гласо-
ви, да су сирѣчь виногради одъ мраза, кон е по-
сле топлн дана у преѣшномъ месецу, пао, яко
страдали. Зато се никаквой или одвећъ слабой
берби надаю.

СМЕСИЦЕ.

Бутеръ (нетоплѣно кравіе масло ели су
древни Римляни; Шпаньолци су ранне болестни-
комъ завѣли, а у другомъ и трећемъ столѣтію у-
потребляванъ е быо у мѣсто зейтина за горенѣ.

Ширковн произишли су у Александріи,
њиовъ изобрѣтатель быо е Евсевій. Антоній Бла-
тна у Аугсбургу 1579 поправіо е, а поздніе Вер-
неръ, Херманъ, Брандмаеръ довео е њи іоць у
болѣ совершенство, а 1750 отъ свію najbolj е
показао Шлаухъ.

Пушка застула мѣсто мушкете. Француз-
ска фузілрска Регимента носила е 1671 г. првый
путь пушке на баталію.

Гимназія узима свой почетакъ одъ Шпар-
танаца, кон су на отворено мѣсто скупляли се ра-
ди гимнастическогъ т. е. тѣлесногъ упражненія.
Ово е поводъ дало, да се завело и друго духовна
дарованія изображаваюће заведеніе, кое се Гимна-

зіомъ звало. Найстаріе было е у Крети подъ Ликур-
гомъ и Талессомъ. Атиняни имали су пре
Платона свое Гимназіе. У Риму е Неро прво гим-
назіялно основао заведеніе.

Првій Ленгеръ на комъ е гвоздена за-
кваса прекована была, изобрѣтена лѣта 3396,
нѣнъ Художникъ быо е Еуполаамъ. Сцѣтъ Анар-
харзісѣ у Атини дао е две заквасе на Ленгеръ пре-
ковати. Пре тога употреблявали су вреће (джа-
кове) и корпе каменѣмъ, или оловожъ напућне.

Астрономіи. Отъ Халдеана пренешено е
ово превосходно знанѣ у Египетъ, гди е Меркуръ
ню предавао, а отъ тудъ преселило се кодъ Фине-
киана кон су у болѣ усовершенствованѣ довели. Не-
втонъ, Галилен, Кеплеръ заслужюу безсмертно и-
ме. Примѣчанія Астрономическа узимаю свое начало
у Вавилону отъ Калістхена. Лѣта 1461. Пурбахъ у
Бечу, и Іоаннъ Міллеръ у Кенігсбергу привели су
знанѣ ово у najbolj ондашнѣгъ времена редъ, и
искуство.

І. Чокерлянъ.

ХОДЪ НОВАЦА НА БЕЧКОЈ БЕРЗИ.

27 Април. 1843.

Сребро.

Метал.	са 5 ⁰ / ₁₀ на сто	100
„	„ 4 ⁰ / ₁₀ „	100 ¹ / ₂
„	„ 3 ⁰ / ₁₀ „	77
Заямъ одъ г. 1838.	„	283
„ „ „ „ „	„	700
Езикаціе комадъ	„	1618
Естерхазинъ Лосъ	„	53 ¹ / ₄
Царски дукати.	„	102

Цена ране 27 Априла на Пешт. пјаци Пешт. меровъ, грош. б. вр.

	найб.	сред.	лош.
Чисто жито	118	—	134
Наполица	85	—	100
Ражъ	76	—	85
Ечамъ	64	—	73
Зобъ	50	—	56
Кукурузъ	80	—	88

Станѣ дунава.

24 Април. 8'. 2". 0⁰⁰. 27 Април.

6'. 11". 0⁰⁰. (надъ о.)

Издаватель Димитрій Іовановићъ. (Bastei Gasse Nr. 349)